

Atıf/Citation

Han, Y. (2023). Farklı müzik türlerinde cümbüş çalgısı ve icracıları. *Online Journal Of Music Sciences*, 8 (1), 85-102. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1233711>

Cilt/Volume: 8 Sayı/Issue: 1 Haziran/ June 2023	Geliş Tarihi/Received: 13.01.2023 Kabul Tarihi/Accepted: 29.06.2023 Yayın Tarihi/Published: 30.06.2023	Araştırma Makalesi/ Research Article https://doi.org/10.31811/ojomus.1233711
---	--	--

Yavuz HAN

Doktora Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı
yavuzhan_58@hotmail.com

FARKLI MÜZİK TÜRLERİNDE CÜMBÜŞ ÇALGISI VE İCRACILARI

ÖZ

Cümbüş çalgısı, Türk müziği içerisinde kullanılan bir eşlik çalgısıdır. Bu çalgının icat edildiği 1930'lu yıllarda gazino ve eğlence müziklerinde kullanılmaya başlanması ile bazı fasıl heyetlerinin yaptığı müzikal çalışmalarda da kullanımı devam etmiştir. Türkiye'nin birçok yöresinde, mahalli müzisyenler tarafından yöresel icralarda kullanımı günümüzde de devam etmektedir. Cümbüş sazı, Türk popüler müzik kültüründe yapılan albüm çalışmalarında da oldukça sık kullanılan bir çalgıdır. Cümbüş çalgısını, farklı ülkelerdeki popüler müzik yorumcularının ve çalgı icracılarının kullandığı görülmektedir. Bu çalışmada icracı örnekleri arasında Türkiye'de; Salih Korkut Peker, Fatih Ahıskalı, Cafer Nazlıbaş, Erkan Oğur, Ali Yılmaz, Fikret Gül, Mehmet Karataş gibi isimlerin yanı sıra Dünya'da ise Aram Tigran, Ara Dinkjiyan, Pink Floyd grubundan David Gilmour, İngiliz rock müziği ve halk müzisyeni Lu Edmonds gibi isimler ele alınacaktır. Çalışmada, cümbüş çalgısının icadı, yapısı ve özelliklerinin yanısıra cümbüş çalgısını kullanan bazı icracıların tanıtılması araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cümbüş, Türk müziği, Cümbüş icracıları.

CUMBUS INSTRUMENTS AND PERFORMERS IN DIFFERENT MUSIC GENRES

ABSTRACT

Cümbüş is an accompaniment instrument used in Turkish music. In the 1930s, when this instrument was invented, it was used in casino and entertainment music, and its use continued in the musical studies of some fasıl committees. It is still used in local performances by local musicians in many regions of Turkey. Cümbüş saz is an instrument that is frequently used in album works in Turkish popular music culture. It is seen that popular music commentators and instrument performers in different countries use the Cümbüş instrument. In this study, among the examples of performers in Turkey; Salih Korkut Peker, Fatih Ahıskalı, Cafer Nazlıbaş, Erkan Oğur, Ali Yılmaz,

Fikret Gül, Mehmet Karataş, Aram Tigran, Ara Dinkjiyan in the USA, David Gilmour from Pink Floyd group, British rock music and folk musician Lu Edmonds will be discussed. In this study, the invention, structure and characteristics of the cümbüş instrument, as well as the introduction of some performers using the cümbüş instrument, were investigated.

Keywords: Cümbüş, Turkish music, cümbüş performers.

1. GİRİŞ

Kültür terimi Latince “colere” fiilinden türetilmiştir. Bu terim İlk olarak tarımsal faaliyetler için kullanılmış böylece doğada kendiliğinden yetişen bitkilerden ayırt etmek, insan emeği ile yetiştirilen bitkiler olarak adlandırılmıştır. İlerleyen zaman içinde tarımsal etkinliklerdeki temel anlamını koruyarak insan için kullanılmaya başlamıştır. Toplumlar, kültürel olarak birbirlerine benzerler. İnançları, sosyal yaşam özellikleri hemen hemen birbirlerinin aynısıdır. Toplumlar, toplu göçlerin etkisiyle kültürlerini ve kendi müzik kültürlerini, başka coğrafyalara taşımışlardır. Her toplumun kendi müziği içerisinde var olan çalgı kültürü, diğer medeniyetlerin çalgı kültürünü de etkilemiştir.

Toplumlara özgü müzikal özellikler kültürel renkler olarak karşımıza çıkarken, çalgılar ise bu renk paletinin önemli bir tonunu oluşturmaktadır. Çalgılar, doğmuş oldukları coğrafya, iklim, komşu topluluklar ile etkileşim, kullanım amaçları, teknolojik gelişim gibi başlıklardan ötürü kültürlerarası değişimler göstermektedir. Kendine özgü ses tınıları, yapım malzemeleri, çalındıkları alanlar ve temsil ettikleri anlamsal özellikleri ile ait olduğu kültür hakkında önemli bilgiler sunmaktadır (İstanbulu, 2021, s. 3588).

Müzik de kültürel bir üründür. Kültürün estetik alandaki sanatsal boyutudur. Toplumun pek çok geleneğini-göreneğini, yaşayış biçimini ve zevklerini, sahip olduğu maddî ve manevî tüm değerlerini işitsel ve görsel olarak âdetâ bir ayna gibi yansıtmaktadır. Müzik dünya platformunda ulusların kendi kültürel kimliklerini ifade edebilecekleri çok etkili bir araçtır. Bugün farklı toplumların, ülkelerin, kültürlerini, müziklerini öğrenmek onlara ulaşmak her zamankinden daha kolay olabilir ancak ulusal müzikleri muhafaza edebilmek de o derece zorlaşmıştır (Yayha Kaçar, 2012, s. 155).

Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla Doğu, Batı, Ortadoğu ve Akdeniz gibi birçok kültürel etki alanı içindedir. Dünyanın en eski yerleşim alanlarından biri olan Türkiye toprakları, binlerce yıllık geçmişi ve tarihinde var olan birçok farklı kültürün etkisiyle, yine dünyada ender görülen kültürel zenginliğe sahiptir (Çiftçi, 2010, s.150). Bu sebeple birçok medeniyetin müziği diğer medeniyetlerin müziği ile hemen hemen benzer özellikler barındırmaktadır.

Müzik, duyguları yansıtma sanatı olarak ifade edilir. Müzik çok güçlü bir iletişim aracı olması sebebiyle insanlar arasında etkileşim oluşturmuştur. Bu etkileşimi paylaşmaya yarayan araçlar ise müzik enstrümanlarıdır. İnsanların müzikal fikirlerini ifade etmesinde çalgılar önemli özelliğe sahiptir. Bu ifadelerin insan kulağına aktarılması için ve müzikal fikirlerin anlamsal hale gelebilmesi için çalgı eşliklerinin yapılması müzik sanatının karakteristik özelliklerinden biridir. Dolayısıyla farklı ülkelerde yaşayan besteciler, müzisyenler ve yorumcular müziksel birikimlerini başka ülkelerin etnik çalgıları ile seslendirebilmektedirler. Bu tarz yapılan müzikal çalışmalar, müzik sanatının kültürel anlamda daha da zenginleşmesini sağlamaktadır.

Türk müziği çalgılarının, farklı müzik türleri ve farklı ülkelerin müzisyenleri arasında yaygınlaşması Türk müzik kültürünün ve çalgılarının dünya çapında tanınır hale geldiğini göstermektedir. Ali Zeynel Abidin Cümbüş Bey'in mucidi olduğu cümbüş çalgısı, Türk müziğinde ve Türk popüler müzik örneklerinde de sıklıkla kullanılan cümbüş çalgısı, son yıllarda, yabancı müzisyenlerin kendi müzikal çalışmalarında da kullandıkları bir çalgı haline gelmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, cümbüş çalgısının tarihsel süreci, çalgının teknik yapısı ve özellikleri ile farklı ülkelerdeki cümbüş sazı icrasıyla takdir görüp beğenilmiş ve popüler olmuş müzisyenler hakkında bilgi vermek amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, cümbüş sazı hakkında bilgi edinilmesi ve cümbüş çalgısını, farklı müzik türlerinde kullanan müzisyenlerin tanıtılması açısından önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmıştır. Merriam'e (1998) göre nitel araştırmacı, gözlem, görüşme ve dokümanlardan yola çıkarak kavramları açıklar. Nitel araştırma süreci genel itibarıyla, araştırma süreci boyunca parçadan bütündür. Betimsel tarama modeli, belirli bir kaynak üzerinde var olan özelliklerin kendi koşullarında betimlemeye ve incelemeye çalışan bir araştırma modelidir. Araştırmanın örneklemini cümbüş çalgısı oluşturmaktadır ve bu çalışmada cümbüş çalgısını icra edenler hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Etik Beyanı

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Bu araştırmanın ULAKBİM TR Dizin 2020 ölçütlerine göre etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğunu beyan ederiz.

3. BULGULAR

3.1. Cümbüş'ün Tarihçesi

Cümbüş çalgısını icad eden Ali Zeynel Abidin, 13 Ocak 1885 yılında Üsküp'te doğmuştur. Babası Üsküplü Ali Usta, Üsküp sedefli bıçaklarının ve Kalkandelenkari Martini-Henry tüfenkleri taklidlerinin yivlerini açmaya yarayan aletin de mucididir (İşli, 2010, s.74). İlköğrenimini Üsküp'te okuduktan sonra, silah ticareti yapan ailesiyle, I. Dünya Savaşından önce İstanbul'a taşınmıştır. Askeri Lise eğitiminden sonra İstanbul Tophane fabrikalarında metal işleri ustalığı yapmıştır. 1926 yılında İzmir Kemeraltı Beyler Sokağı 86 numaraya taşınıp burada bir işletme açtıktan sonra, 1938 yılında İstanbul'a dönüp, Beyazıt'ta 39-41 numaralı dükkânda müzik aletleri satmaya başlamıştır. 1920 yılında "Kursaklı, ahenkli piyanolin ut" isminde bir müzik aleti icad eden Zeynel Abidin Bey, 1925'te ud ve kemanı birleştirerek "Kibar" adlı bir müzik aleti de yapmıştır. Yalnızca 2 adet yapılan bu aletten sonra 1926'da " Düz karınsız asri ut" adını verdiği bir alet daha geliştirmiştir. Zeynel Abidin Bey, bir çok müzik aleti üretmiştir fakat içerisindeki en tanınan buluşu, 1929 yılında icad ettiği "Madeni otomatik saz" adını verdiği cümbüştür (İşli, 2010, s.74).

Zeynel Abidin, Mustafa Kemal Atatürk ile 14 Ocak 1930'da katıldığı bir buluşmada cümbüş çalgısını tanıtmıştır. Abidin Bey'in oğullarından biri olan Cemal Bey tarafından Marmara köşkünde, Atatürk'ün huzurunda icra edilen bu çalgıya Mustafa Kemal Atatürk'ün; "Çok neşeli bir sesi var, çalındığı her yere neşe götürür" diye söylemesi üzerine, çalgının adının "Cümbüş" konmasını istemiştir (Cümbüş, 1932, s.36).

Cümbüş, Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti, şefliği yapmış olan, ayrıca İstiklal marşının da bestecisi olan, Osman Zeki Üngör tarafından incelenmiş olup, çalgının uygunluğu hakkında, 27 Ocak 1930 yılında bir rapor hazırlamıştır (Cümbüş, 1932, s.1). Zeynel Abidin, 1932'de cümbüş hakkında bir metot yazmış ve 1934'de dönemin İran Şahı Rıza Pehlevi'ye bir cümbüş hediye etmiştir. Bu cümbüş, İran'ın başkenti Tahran'da Niavaran Saray Kompleksi, Koshak Ahmad Sarayında sergilenmektedir.* Cümbüş çalgısına bağlama, gitar mandolin sapı monte edilerek farklı çalgı tasarımları da yapılmaktadır. Yüzüncü yılına yaklaşan Zeynel Abidin Cümbüş A.Ş, ticaret hayatına halen İstanbul'da bir aile şirketi olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

3.2. Cümbüşün Yapısı

Cümbüş, yapı olarak banjo çalgısına, akort sistemi ve klavye perdesi bakımından ud çalgısıyla benzerlik göstermektedir. Tekne kısmı alüminyum, bakır ya da ağaç olup üst kısmı deri ya da plastik malzemeden oluşur. Sap kısmı formika veya kayın ağacından ve metal akort burgularından meydana gelir. Akort sistemi ud ile aynıdır. Ud 11 telden, cümbüş ise 12 telden olup bazı icracılar 6 tel üzerinden de icra etmektedirler. Son yıllarda tekne kısmı bakır, ağaç, fırın boya kaplama gibi malzemelerden

* Trt Müzik "Telli Göze Cümbüş" [Telli Göze "Cümbüş" - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...) adresinden 12 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.

Şekil 3

Cümbüş Kapağı

Şekil 4

Eşik

Şekil 5

Fiş

Şekil 6

Takoz

3.2.5. Cümbüş Telleri

Cümbüş telleri, 12 adet çelikten üretilen tellerden oluşmaktadır.

Şekil 7

Cümbüş telleri

3.2.6. Mekanik Burgu ve Tezene (Mızrap)

Teller, sap üzerindeki "mekanik burgu" adı verilen burgulara takılmaktadır. Bu burgudan oluşan hareketli parçaların, ortam nem ve sıcaklık koşullarından etkileneceğinden, arada bir makine yağı ile yağlanması gerekmektedir (Cümbüş, 1971, s.5). Cümbüş "mızrabı ya da tezenesi" genellikle yumuşak plastik malzemeden üretilmektedir. Bu mızrap Ud mızrabı ile aynı özelliktedir.

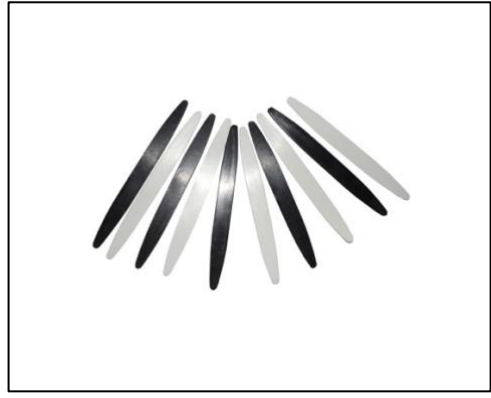
Şekil 8

Mekanik Burgu

Şekil 9

Cümbüş Mızrabı

Cümbüş sapı, "yekpare ağaç" yani tek tip bütün ağaçlardan imal edilmektedir. Sap kısmı, kayın ağacından ya da formika cinsi ağaç malzemeden yapılmaktadır. Sökülüp takılabilen bir özelliğe sahip olan sapın tellerin altında kalan kısmı, kaplama ağaçtan olup vernik veya polyester malzeme ile kaplanmaktadır.

Şekil 10

Cümbüş Sapı

3.2.7. Cümbüşte Teller ve Akort Sistemi

Cümbüş çalgısı üzerinde 12 adet tel bulunmaktadır. Teller 6 sese akort edilir. Bazı icracılar, en üst tel kısmına tek tel takarak 11 tel üzerinden kullanılmaktadırlar. Ud çalgısında da 11 tel bulunmaktadır. Cümbüş ve ud çalgısının telleri farklıdır. Ud telleri, ipek sarım tel ve "misina" tabir edilen plastik tellerden oluşmaktadır. Cümbüş çalgısının bütün telleri çelik telden imal edilmiş olup birinci ve ikinci sıradaki çelik teller dışındaki teller ise çelik sarımdır.

Cümbüş çalgısının akort sistemi ud ile benzer şekildedir. Akort sırası şöyledir:

Cümbüş	G (Sol)	D (Re)	A (La)	E (Mi)	S (Si)	F# (Fa diyez)
Ud	D (Re)	A (La)	E (Mi)	B (Si)	F# (Fa diyez)	E (Mi)

3.2.8. Cümbüşün İcra Edildiği Müzik Türleri

20. yüzyılın başında icat edilen cümbüş, Anadolu'da yüz yıla yakın süredir icra edilmektedir. Bu sebeple cümbüş, Türk müziğinde dini musiki dışında Türk halk müziği ve Türk sanat müziğinde kullanımı yaygınlaşmıştır. Cümbüş çalgısı Türk halk müziği yöresel icralarında, özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesi halk müziği eserlerinde ud ve kanun çalgısı ile birlikte kullanılmaktadır. Bölgenin coğrafi konumu, Suriye ve Irak ülkelerine yakın olması ve bu bölgede farklı etnik ve dini halkların bir arada yaşamalarından dolayı Arap, Süryani ve Kürt halklarının müzikleri ile Türk halk müziği etkileşim içine girmiştir. Bu etkileşim ile Türk halk müziği eserlerinde ud ve kanun çalgılarının kullanımı ile birlikte cümbüş çalgısının kullanımı da yaygınlaşmaya başlamıştır.

Cümbüş, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, özellikle Elazığ yöresinde ud ile birlikte kullanılmaktadır. Urfa ili halk müziği örneklerinde seslendirilen uzun hava, kaside, gazel ve kırık hava gibi türlerde ön planda olan bir çalgıdır. Sesinin uda göre daha gür olması sebebiyle ses sistemi kullanılmadan yapılan yöresel icralarda cümbüş çalgısının kullanımı yaygındır.

Cümbüş, ses rengi itibarıyla sadece Türk halk müziği ve Türk sanat müziğinde değil aynı zamanda Türk pop müziği, hafif müzik, belgesel, film ve dizi müziklerinde de kullanılan bir çalgıdır. Bunun yanında cümbüş, popüler müziklerin prodüksiyon ve stüdyo kayıt aşamalarında tercih edilen bir çalgı olma özelliğine sahiptir.

3.2.9. Cümbüş İcra Eden Müzisyenler

Cümbüşün akort sisteminin ud ile aynı olması sebebiyle udun solo olarak kullanıldığı eser icralarında yerini almıştır. Fakat ud çalgısı, cümbüşe göre daha çok tercih edilen bir çalgı konumundadır. Bunun sebepleri arasında, cümbüşün madeni bir ses rengine sahip olması, ud sesinin ise ağaç tınısını vermesi gösterilebilir.

Türkiye’de cümbüşü en iyi icra eden kişiler arasında, Salih Korkut Peker, Fatih Ahıskalı, Cafer Nazlıbaş, Erkan Oğur, Ali Yılmaz, Yurdal Tokcan, Mehmet Emin Bitmez, Kazancı Bedih Yoluk gibi isimler yer alır. Diğer ülkelerde, ise Aram Tigran, David Gilmour, Lu Edmonds, Peppe Frana önemli cümbüş icracıları olarak sayılabilir. Bu icracılar arasında cümbüş çalgısını Türkiye’de tanınmasını sağlayan Salih Korkut Peker ayrı bir öneme sahiptir. 1979 yılında Balıkesir Ayvalık’ta doğan usta cümbüş icracısı, cümbüşü doğu ve batı müziği motiflerini birlikte harmanlayarak sunmaktadır. Sayısız stüdyo çalışmaları, film, dizi müzikleri ve enstrümantal albüm çalışmaları yapmıştır. Çalış tekniği ve icra yorumculuğu incelendiğinde, batı müziği ve popüler müziklerdeki çalgısal tavrıları, geleneksel Türk müziği makamsal çalgı geçişleri ile sentezleyerek, cümbüşün daha farklı bir ahenk bütünlüğü içerisinde seslendirilmesini sağlamaktadır. Albüm kayıtlarında ve projelerinde, cümbüş çalgısı üzerinde değişik efekt ve ses sentezleme denemeleri bulunmaktadır. Geleneksel Türk müziği örneklerinden, rock, pop ve arabeske kadar cümbüş çalgısını ön plana çıkaran beste çalışmaları vardır (Topuzkanamış, 2020).

Şekil 11

Salih Korkut Peker

Fatih Ahıskalı, 1976 Antalya doğumlu olup İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı mezunudur. Ud icracılığının yanında, besteci ve aranjördür. Film ve dizi sektörü için yaptığı stüdyo çalışmalarının yanı sıra, kurduğu müzik grupları ile de birçok müzik prodüksiyonu projesinde yer almıştır. Ud icrası ile yaptığı çalışmaların yanı sıra, vokal ve ses sanatçılığı ile de ön planda olan sanatçının, cümbüş çalgısını, geleneksel Türk müziği tavrı ve üslup çerçevesi içerisinde icra etmektedir (Fatih Ahıskalı, 2022).

Şekil 12.

Fatih Ahıskalı

Cafer Nazlıbaş, 1988 yılında Eskişehir’de doğmuştur. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Temel Bilimler Türk Halk Müziği bölümünde eğitim almıştır. Kabak kemane icracılığının yanında cümbüş çalgısıyla da birçok albüm ve film ve dizi projesinde yer almıştır. TRT İstanbul Radyosunda Kabak kemane sanatçısı olarak çalışmaktadır. TRT kanallarında programlar hazırlayarak cümbüş çalgısını birçok müzik türü içerisinde icra etmektedir. Özellikle Türk halk müziği eserlerindeki uzun hava açışlarını başarılı bir şekilde yorumlamaktadır (Nazlıbaş, 2021).

Şekil 13

Cafer Nazlıbaş

Ara Dinkjian, 1958 yılında Amerika New Jersey’de doğmuştur. Diyarbakır kökenli Ermeni bir ailenin çocuğudur. 1986’da ABD’de perküsyoncu Arto Tunçboyacıyan ile Night Ark grubunu kurmuştur. Sanatını Amerika’da sürdüren sanatçı, Etnik müziklerin yanında Türkiye’de de birçok stüdyo ve albüm çalışmaları yapmıştır. Sanatçı ud icrası ile yaptığı sanatsal çalışmalara ilaveten, cümbüş çalgısıyla da konser ve sahne performansları yapmaktadır. Çalgı yorumculuğu gözlendiğinde, cümbüş çalgısını hem Ermenistan geleneksel müziğiyle hem de Türk müziği melodisel örnekleri ile sentezlemektedir (Ara Dinkjiyan, 2020).

Şekil 14

Ara Dinkjian

Mehmet Erkan Oğur, 17 Nisan 1954 Ankara doğumlu olup aslen Elazığlıdır. Müzik hayatına 4 yaşından itibaren keman, bağlama, cümbüş ve flüt çalarak başlamıştır. Oğur Münih'teki Fizik mühendisliği eğitiminden sonra Türkiye'ye dönüp İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müzik Teorisi bölümünden mezun olmuştur. Müzik sanatında ağırlıklı olarak kopuz, dede bağlama, ud ve perdesiz gitar gibi çalgıları kullanmaktadır. Sanatçı Türk müziğine icra ve yorumculuğuyla önemli katkılar yapmış, birçok film ve albüm projelerinde sanatını sergilemiştir. 1976 yılında icat ettiği perdesiz gitar ile birlikte perdesiz bağlamayı da geliştiren kişi olarak dünya müzik literatüründe yerini almıştır.

Şekil 15

Mehmet Erkan Oğur

Ali Yılmaz, 21.11.1976 İzmir doğumludur. Aslen Karlıdır. Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı eğitimini yarıda bıraktıktan sonra, İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarını kazanarak buradan mezun olmuştur. Yüzlerce stüdyo albüm projelerinde bağlama ve cümbüş icracılığı yapmıştır. Türkiye'deki birçok popüler müzik yorumcusu ile konser ve sahne çalışmaları yapmıştır.*

Şekil 16

Ali Yılmaz

Aram Tigran, 1934 Suriye Kamışlı doğumludur. Tigran, 1915 Ermeni göçü sebebiyle ailesi ile birlikte Diyarbakır'dan Suriye'ye göç etmiştir. 1966'dan sonra Ermenistan'ın başkenti Erivan'a giderek, Erivan Radyosunda 18 yıl sanatını sergilemiştir. 1995'ten sonra Atina'ya yerleşmiştir. 8 Ağustos 2009'da Atina'da vefat etmiştir. 9 yaşında ud ile müziğe başlayan sanatçı, 20 yaşındayken Türkçe, Kürtçe, Ermenice, Süryanice, Yunanca, Arapça şarkılar seslendirmiştir. Sanat hayatı boyunca birçok albüm yapmıştır. Cümbüş sazı ile yaptığı solo performanslarıyla bilinmektedir (Sabah, 2009).

* Anlatanlar Kulübü "Ali Yılmaz ile Müzik Üzerine"

https://www.youtube.com/watch?v=9_nRUtdHtL4&t=495s&ab_channel=AnlatanlarKulubu adresinden 12.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Şekil 17

Aram Tigran

Türkiye'deki yöresel cümbüş icracılarından Fikret Gül, 1959 yılında Malatya'da doğmuştur. Müziğe 8 yaşında flüt ile başlayan sanatçı daha sonra bağlama ile devam etmiştir. Askerlikten sonra cümbüş ile bestecilik ve yorumculuk üzerine çalışmalara ağırlık vermiştir. Müzik konusunda herhangi bir eğitim almayan Fikret Gül, çaldığı tüm enstrümanları kendi kendine öğrenmiştir. Cümbüş sazı ile yaptığı birçok albümü bulunmaktadır.*

Şekil 18

Fikret Gül

Şambayatlı Kör Mehmet adıyla bilinen Mehmet Karataş, 1952 yılında Adıyaman'a bağlı Şambayat'ta doğmuştur. Yedi yaşında geçirdiği çiçek hastalığı nedeniyle gözlerini kaybetmiştir. Adıyaman Besnili Kör

* Kızılkaya, N. (2017,11 Mart). "Cümbüşü Dile Getiren Eller: Fikret GÜL" Malatya Haber.com, <https://malatyahaber.com/nezir-kizilkaya/cumbusu-dile-getiren-eller-fikret-gul#:~:text=Malatya%27da%20oc%C3%BCmb%C3%BC%20denilince%20oakla,yolculu%C4%9Funa%20oba%C4%9Flama%20oile%20devam%20oetti>. adresinden 14.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Mustafa'dan cümbüş çalmayı öğrenmiştir. Cümbüş ile türküler seslendiren mahalli sanatçının beste çalışmaları da olmuştur. Mehmet Karataş 2001 yılında hayatını kaybetmiştir.**

Şekil 19

Mehmet Karataş

David Gilmour, 6 Mart 1946 tarihinde, İngiltere Cambridge'de doğmuştur. Psychedelic rock tarzı müzik yapan popüler müzik grubu Pink Floyd'un hem gitar hem de solist icracılığını yapmıştır. Pink Floyd 1970'li yıllarda, Dünya çapında çok dinlenen bir müzik gurubu olmasıyla birlikte, grubun üyelerinin ses getiren çalışmaları, gurubun Dünya popüler müzik tarihinde önemli bir yer edinmesini sağlamıştır. Pek çok başarılı albüm ve konserler bütününe gerçekleştirmiştir (David Gilmour, 2022). Sanatçı "Then I Close My Eyes" isimli parçasının icrasında cümbüş kullanmıştır.

Şekil 20

David Gilmour

Lu Edmonds, 9 Eylül 1957 Welwyn Garden City, Birleşik Krallık doğumlu bir İngiliz rock müzisyenidir. Sahne ve albüm çalışmalarının yanında, etnik çalgılar ile sahne performansları sergilemektedir (Lu

** Bernamegeh Kültür ve Düşünce Platformu ' Şambayatlı Kör Mehmet Kimdir?' <https://www.bernamegeh.com/sambayatli-kor-mehmet-kimdir/> adresinden 14.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Edmonds, 2023). Sanatçı cümbüş çalgısını, kendi müzikal sunumlarında kullanmaktadır. Ud, buzuki ve bağlama gibi çalgıları da icra gerçekleştirmektedir.

Şekil 21

Lu Edmonds

3.3. Cümbüş Öğretim Yöntemleri

Cümbüş çalgısı için halihazırda bir öğretim metodu akademik anlamda bulunmamaktadır. Çalgının mucidi Ali Zeynel Abidin Cümbüş Bey tarafından, 1932 yılında kendisinin yazdığı ilk Cümbüş Metodu vardır. Daha sonra 1972 yılında Ali Zeynel Abidin Cümbüş Bey'in torunu Naci Cümbüş tarafından bir cümbüş metodu yazılmıştır. Günümüzde de yine Cümbüş Müzik şirketi yoluyla basılmış olan yeni bir Cümbüş Metodu hazırlanmıştır. Aile Şirketi olan Cümbüş Müzik işletmesi üzerinden Cümbüş Yayınları adıyla, nota fasikülleri ve Geleneksel Türk sanat müziği makamları üzerinden 10 sayılı makam fasılları basılmıştır. Cümbüş çalgısının ud çalgısı ile olan icra ve akort benzerliğinden dolayı ud metotları kullanılmaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada; cümbüş çalgısının farklı müzik türlerinde kullanımı ve icracıları incelenmiştir. Cümbüş sazının, Türkiye'deki yöresel müzik kültüründe kullanımının oldukça yaygın olduğu görülmüştür. Ayrıca Türkiye dışındaki diğer ülkelerdeki müzisyenlerin de bu çalgıyı kullandıkları tespit edilmiştir. Cümbüş çalgısının sinema, dizi müzikleri ve popüler müzik türlerinde kullanımının yaygınlaştığı anlaşılmıştır. Sonuç itibarıyla cümbüş çalgısının ses genişliğinin yeterli olması, perdesiz bir çalgı olması, Türk ve Batı müziği ses sistemlerine uyumlu bir çalgı olması sebebiyle birçok müzik türünde kullanılabilecek bir çalgı özelliği taşımaktadır.

Araştırmaya ilişkin öneriler;

1. Cümbüş çalgısı için eğitim metodlarının hazırlanması
2. Bu çalgının organoloji alanında yer bulması için akademik çalışmaların yapılması
3. Cümbüş çalgısının ses özellikleri, frekans analizleri ve malzeme tasarımı için yeni çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Etik Beyanı

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu araştırmanın ULAKBİM TR Dizin 2020 ölçütlerine göre etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğunu beyan ederiz.

KAYNAKÇA

- Ara Dinkjian (bt.). Bilgi Paketi. 01.03.2023. Tarihinde <https://www.aradinkjian.com/biography> adresinden alındı.
- Anlatanlar Kulübü. (2023, 12 Nisan). *Ali Yılmaz ile Müzik Üzerine* [Video dosyası].
https://www.youtube.com/watch?v=9_nRUtdHtL4&t=495s&ab_channel=AnlatanlarKulubu adresinden alındı.
- Cafer, Nazlıbaş (bt.). Bilgi Paketi. 01.03.2023. Tarihinde <https://nazlibas.com/hakkimda/> adresinden alındı.
- Cümbüş, Z. A, (1932). *Cümbüş Metodu*. Nümune Matbaası.
- Cümbüş, N. (1972). *Cümbüş Metodu*. Cümbüş Yayınları.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 149-161. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/67640>
- David Gilmour. (2023, Mart 01). *Wikipedia*. https://tr.wikipedia.org/wiki/David_Gilmour adresinden alındı.
- Erkan Oğur. (2023, Nisan 12). *Wikipedia*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Erkan_O%C4%9Fur adresinden alındı.
- Fatih Ahıskalı. (2023, Mart 01). *Wikipedia*.
https://en.wikipedia.org/wiki/Fatih_Ah%C4%B1skal%C4%B1 adresinden alındı.
- İstanbul, S. (2021). Melezleşmenin kültür ürünlerine yansımaları bağlamında iki çalgı: Bağmanı ve yaybüş. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 3585-3609.
<http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/66167/928288>
- İşli, E. N. (2010). Sahaftan. *NTV Tarih Dergisi*, 14 (03), 74.
- Kaçar, Y. G. (2012) *Türk mûsikîsi üzerinde görüşler (analiz ve yorumlar)*. Maya Akademi Yayınları
- Lu Edmonds. (2023, Mart 01). *Wikipedia*.
<https://en.wikipedia.org/>.https://en.wikipedia.org/wiki/Lu_Edmonds adresinden alındı.

Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.

Sabah, (2023, Nisan 13). "Aram Tigran Kimdir?", Sabah Gazetesi, (10.08.2009), https://www.sabah.com.tr/yasam/aram_tigran_kimdir-1273815 adresinden alındı.

Trt Müzik. (2023, 12 Mart). *Telli Göze Cümbüş* [Video dosyası]. https://www.youtube.com/watch?v=LZeoLHc0C10&ab_channel=TRTM%C3%BCzik adresinden alındı.

Topuzkanamış, E. (2020). Salih korkut peker ile söyleşi. *Üzüm Kokan Semt Dergisi*, 9, 52-53.

Özdemir, S. (2009). *Kimliğine ulaşamamış bir çalgı:cümbüş*, [Sempozyum bildirisi]. Halk Müziğinde Çalgılar Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Motif Vakfı Yayınları, İstanbul, s.534-541. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/184163>

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Music is expressed as the art of reflecting emotions. Since music is a very powerful communication tool, it has created interaction between people. The tools for sharing this interaction are musical instruments. Instruments have an important feature in people expressing their musical ideas. It is one of the characteristic features of musical art to make musical accompaniments in order to transfer these expressions to the human ear and to make musical ideas semantic. For this reason, composers, musicians, and performers living in different countries can sing their musical background with ethnic instruments of other countries. Musical studies made in this way ensure the cultural enrichment of the art of music. The prevalence of Turkish music instruments among different musical genres and musicians of different countries shows that Turkish music culture and instruments have become known worldwide. The cümbüş instrument, invented by Ali Zeynel Abidin Cümbüş, frequently used in Turkish popular music as well as in Turkish music, has become an instrument used by foreign musicians in their musical works in recent years.

2. Method

This study was structured using qualitative research methods and techniques. According to Merriam (1998), a qualitative researcher explains concepts based on observations, interviews and documents. The qualitative research process is generally part-to-whole throughout the research process. The descriptive survey model is a research model that tries to describe and examine the features that exist on a particular resource under (its) conditions. The sample of the research is the cümbüş instrument, and information is given about the performers of the cümbüş instrument.

3. Findings, Discussion, Results

In this study; The use of the cümbüş instrument in different music genres and its performers were examined. It has been observed that the use of the Cümbüş instrument in the local music culture in Turkey is quite common. In addition, it has been determined that musicians in other countries other than Turkey use this instrument. It has been understood that the use of the Cümbüş instrument in movies, TV series, and popular music genres has become widespread. Cümbüş has the characteristics of an instrument that can be used in many musical genres, as it has a sufficient range of sound, is a fretless instrument, and is compatible with Turkish and Western music sound systems.